

Myśl polityczna

Tomasz A. Winiarczyk

MYŚL POLITYCZNA

zbiór koncepcji, które opisują rzeczywistość polityczną i które chcą ją zmienić lub całkowicie ją negują

Funkcje myśli politycznej

- ❖ **uprawomocniająca (legitymizacyjna)**
 - określa się racje, które nadają sens zaangażowaniu politycznemu jednostek ludzkich, grup społecznych, politycznych, dając im moralne prawo uczestniczenia w walce o władzę
- ❖ **programowo-polityczna**
 - wpływa ona na kształt programów politycznych oraz na dobór dróg realizacji celów
- ❖ **poznawcza**
 - pozwala ona na tworzenie i upowszechnianie wybranego obrazu świata; odwołuje się do nauki, efektów badania naukowego, posługuje się wiedzą naukową, ale się z nią nie utożsamia; dzięki tej funkcji można się rozeznać w naczelnych wartościach politycznych preferowanych przez daną myśl
- ❖ **integrująca**
 - łączy ona ludzi mających taki sam lub podobny system aksjologiczny / światopogląd; w ramach tej funkcji rodzą się więzi emocjonalne, które mogą się przełożyć na więzi formalne systemu w ramach programów politycznych
- ❖ **motywacyjna**
 - polega na stymulacji decyzji politycznych; dzięki tej funkcji płynie do ludzi zachęta do podejmowania czynności politycznych, wyzwala w ludziach energię polityczną
- ❖ **walka o władzę**
- ❖ **propaganda i agitacja**

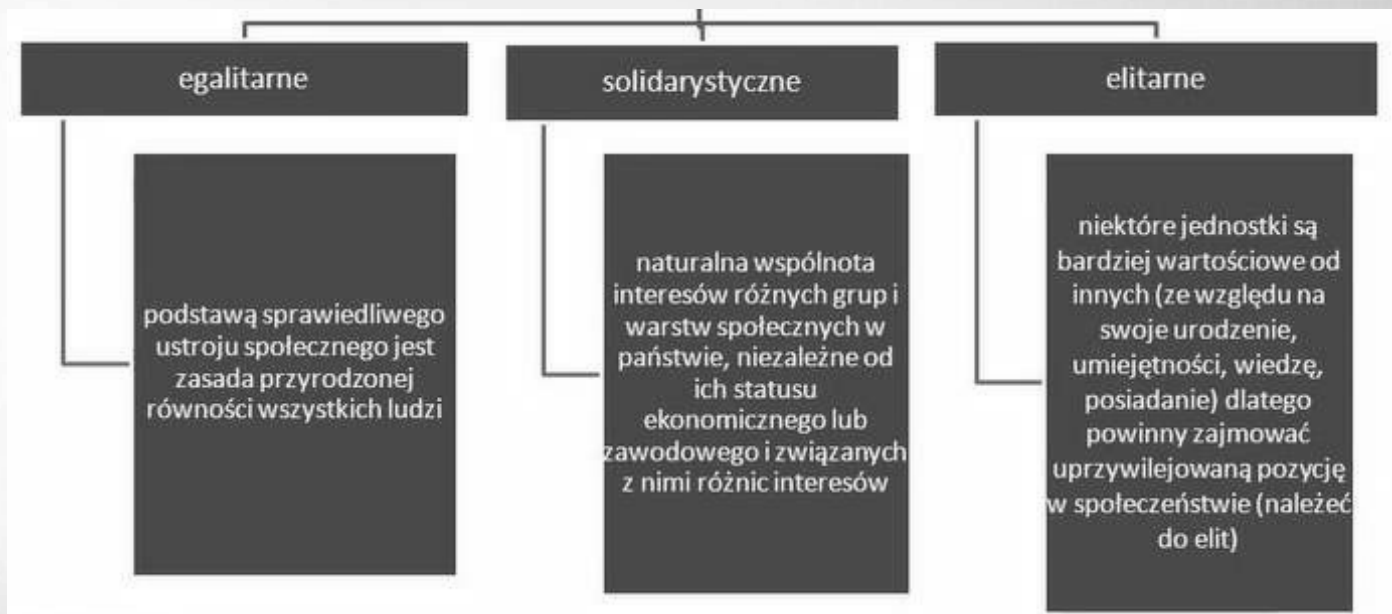
3

podziały myśli politycznej

kryterium	rodzaj myśli politycznej			
masowość	masowa (egalitarna)		elitarna	
klasowość	chłopska	robotnicza	mieszczkańska	burżuazyjna
światopogląd	świecka		religijna	
realizm	realistyczna		utopijna	
radykalizm	lewicowa		prawicowa	

4

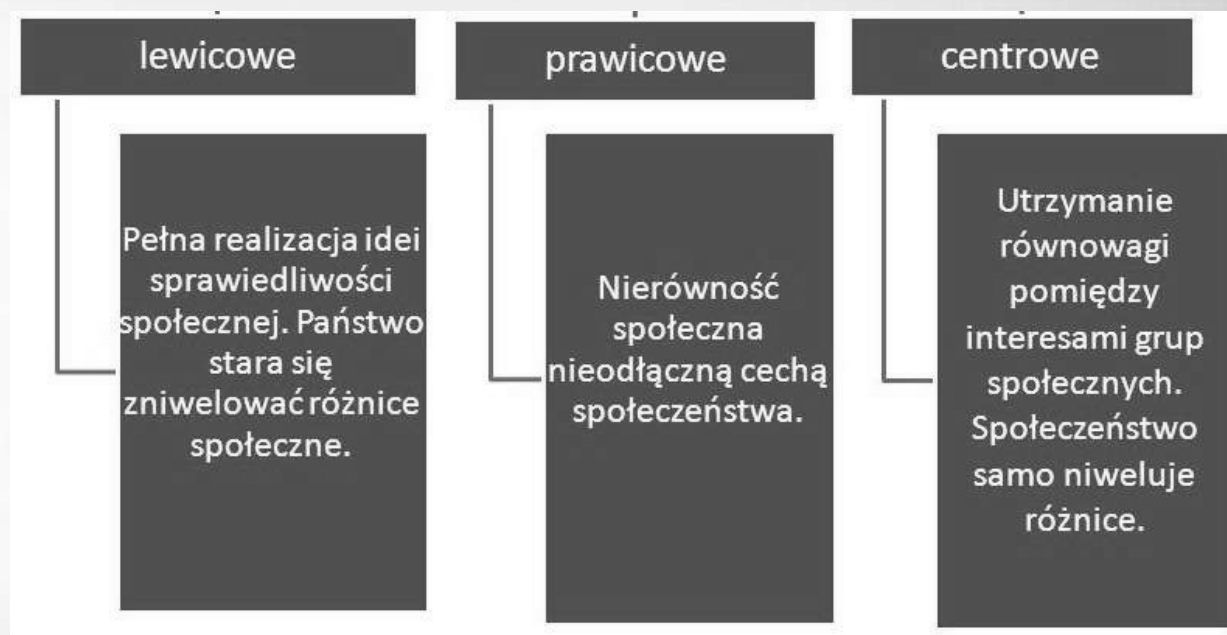
ideologie ze względu na kryterium ideału społecznego

ideologie ze względu na stosunek do rzeczywistości społecznej

historyczne/klasyczne ujęcie ideologii

podział myśli politycznej – radykalizm

LEWICA

- ❖ poparcie dla publicznego sektora gospodarczego
- ❖ poszerzenie zakresu kontroli państwa
- ❖ aktywna polityka socjalna
- ❖ progresywna polityka podatkowa
- ❖ odrzucenie rygoryzmu moralnego
- ❖ rozdział Kościoła od państwa

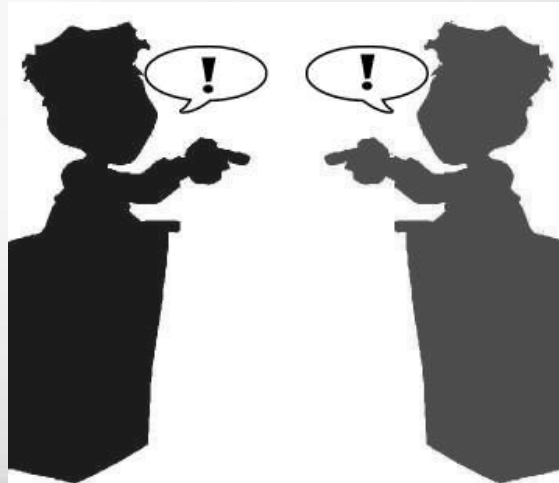
PRAWICA

- ❖ zasady gospodarki rynkowej
- ❖ ograniczenie roli państwa do minimum
- ❖ negatywny stosunek do polityki socjalnej
- ❖ hasła maksymalnego obniżenia podatków
- ❖ przywiązanie do tradycji narodowych i rodzinnych
- ❖ poparcie dla Kościoła

IDEOLOGIA

w najszerszym znaczeniu:

- ❖ **zbiór wartości i zasad postępowania odniesionych do sfery stosunków politycznych**

9

ideologia

- ❖ **określa wartości, jakim ma służyć i cele, jakie ma realizować zbiorowe działanie polityczne, odwołując się do potrzeby utrzymania istniejącego stanu stosunków społecznych lub jego radykalnej zmiany**
 - na tej podstawie określa, jakie cele działania zbiorowego są słuszne a jakie niesłuszne, posługując się czytelnymi, czarno-białymi schematami

funkcje ideologii

❖ kształtująca

- kształtowanie grupowej świadomości politycznej na bazie poziomu zaspokojenia grupowych interesów politycznych

❖ wyjaśniająca

- danie szansy człowiekowi na zrozumienie otaczających go stosunków społecznych

❖ krytyczna

- krytyka istniejącego ładu społecznego

❖ projektująca

- przedstawienie wizji pożądanego obrazu świata

❖ mobilizująca

- mobilizowanie do zespołowej akcji politycznej

11

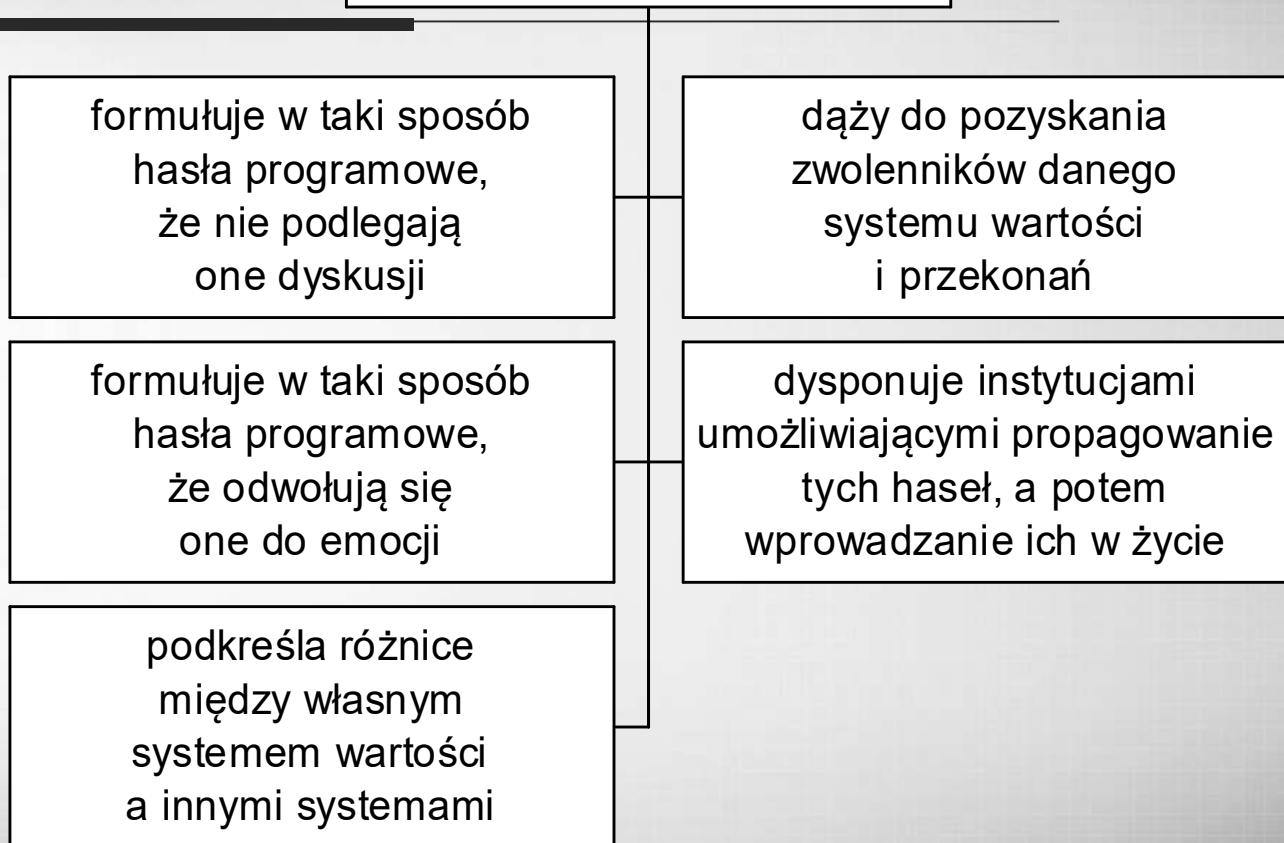
prawda w ideologii

❖ Zwolennicy określonej ideologii zakładają, że:

- głoszona przez nich ideologia jest jedynym, słusznym obrazem rzeczywistości
- inne ideologie są fałszywe.

12

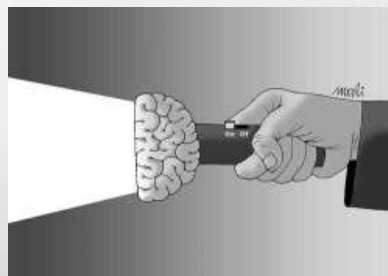
IDEOLOGIA

13

DOKTRYNA POLITYCZNA

- ❖ zespół usystematyzowanych poglądów oraz twierdzeń, o wysokim stopniu ogólności, charakterystycznych dla danej opcji politycznej, z reguły oznaczony w czasie i przestrzeni, określający przebieg i cel działań prowadzących do zdobycia i utrzymania władzy politycznej bądź uzyskania wpływu na nią

14

doktryna polityczna

- ❖ powstaje głównie w środowisku naukowym i jest produktem twórczości teoretycznej
- ❖ jej twórcy to intelektualiści, uczeni, wizjonerzy
- ❖ może być wynikiem chłodnej kalkulacji polityków, doradców i ekspertów
- ❖ najczęściej jest instrumentem w rękach partii i ruchów społeczno-politycznych

15

dotatkowe

funkcje doktryny politycznej

- ❖ **funkcja polityczna**
 - polega na określeniu zasad zdobycia władzy bądź jej utrzymania
- ❖ **funkcja propagandowa (agitacyjna)**
 - przejawia się w pozyskiwaniu maksymalnej liczby zwolenników
- ❖ **funkcja integracyjna**
 - polega na konsolidacji zwolenników
- ❖ **funkcja intelektualna**
 - polegająca na teoretycznym uzasadnieniu racji jej propagatorów
 - formułowanie argumentów do walki politycznej z przeciwnikami,

16

DOKTRYNA POLITYCZNA

17

PROGRAM POLITYCZNY

- ❖ **zbiór celów i zamierzeń partii i ruchów politycznych, organów władzy i administracji państwowej oraz jednostek i grup politycznych, które chcą zdobyć władzę bądź uzyskać na nią wpływ**

18

program polityczny

- ❖ wyraz określonych interesów politycznych
- ❖ stanowi sposób komunikacji pomiędzy podmiotami polityki
- ❖ przenosi ideologię i doktrynę na grunt praktyki politycznej
- ❖ mimo aspektu realizacyjnego może zawierać deklaracje trudne do spełnienia lub wręcz niemożliwe (zwłaszcza program wyborczy)

19

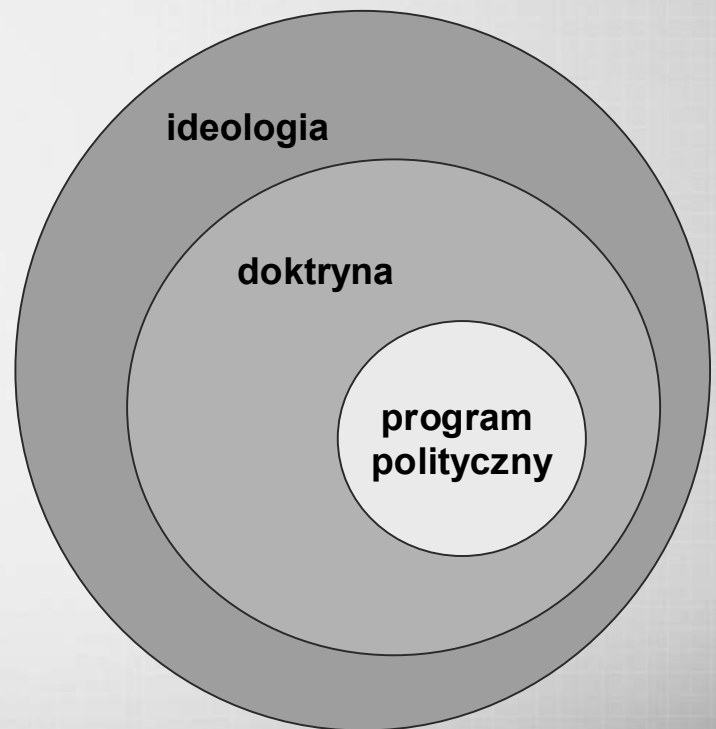
dodatkowe

PROGRAM POLITYCZNY

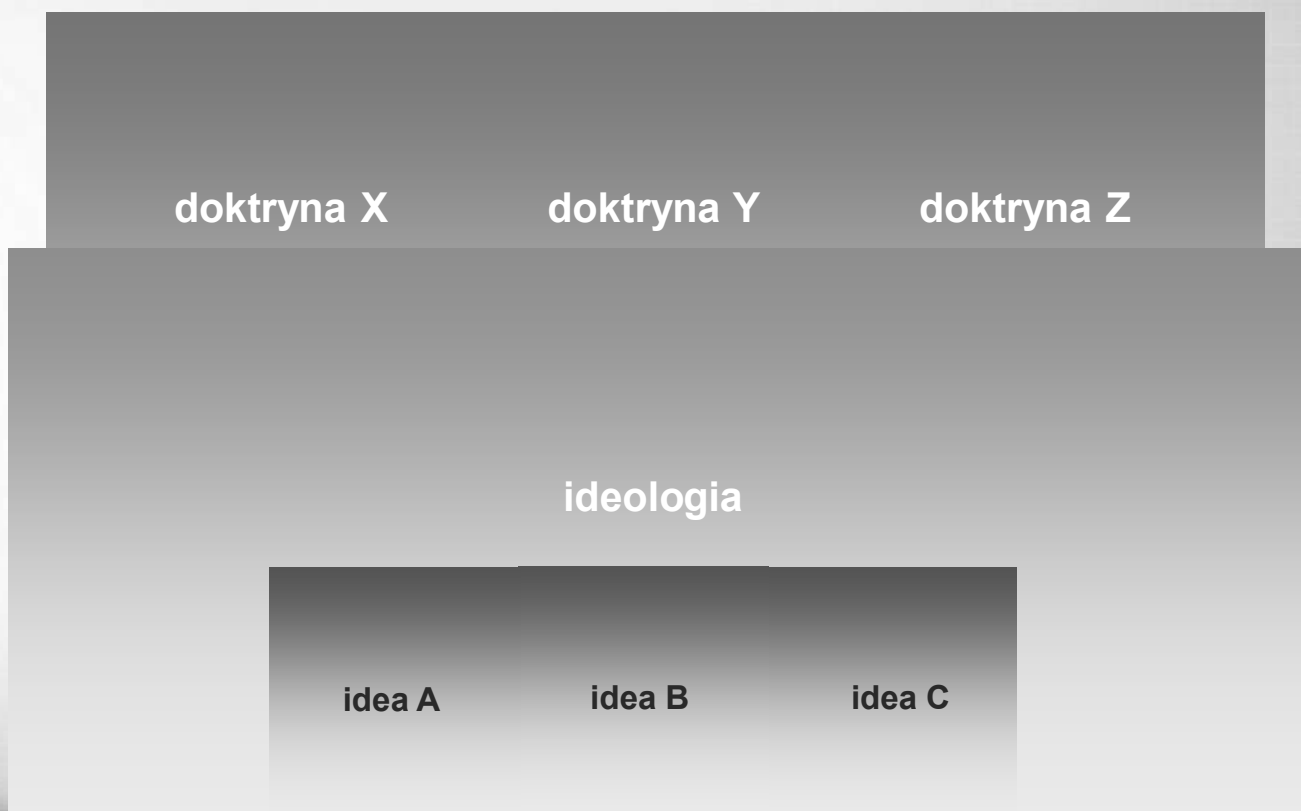
20

zależności wynikanie albo zawieranie się

21

idee – ideologia – doktryny

22

konstrukcja programu politycznego

- ❖ w praktyce program polityczny może:
 - wynikać z jednej lub wielu doktryn politycznych
 - wynikać wprost z ideologii, bez odwołania się do konkretnej doktryny
 - zostać skonstruowany w oparciu o doktryny wynikające z różnych ideologii
 - z reguły ma wymiar pragmatyczny

23

bibliografia

- ❖ Andrew Heywood, *Ideologie polityczne*, Wyd. Naukowe PWN 2007
- ❖ *Leksykon politologii*, wyd. Atla 2
- ❖ *Encyklopedia popularna PWN*, wersja 1.5, 2011
- ❖ *Encyklopedia WIEM* edycja 2006
- ❖ podręczniki wyd. Operon i Nowa Era